

Előfizetési árak:

Helyben, vagy postán küldve:
 Egy évre 10 frt — kr.
 Félévre 5 frt — kr.
 Negyedévre 2 frt 50 kr.
 Egy órára 1 frt — kr.
 Egyes szám 4 kr.

A lap szellemi részét illető minden közlemény a szerkesztőségbe (nagy-uj-utca, 1702. sz.) bérmentve küldendő.

Előfizethető helyben:

Telegdi K. Lajos könyvkereskedésében, Szinay Gyula kiadó lakásán (kis-csapó-utca 383. sz.) és a szerkesztőségben.

DEBRECZEN

A debreczeni és vidéki függetlenségi párt közlönye.

Megjelen naponként, péntek és vasárnap kivételével.

Hirdetési díj:

Négy hasábos petit sorért 5 kr.
 Nagyobb terjedelmű s többszöri hirdetések alku szerint jutányos áron vétetnek fel. Bélyegdíj minden külön beiktatásért 30 kr.
 Hirdetést vagy reclámot magában foglaló újdonság sora 50 kr.
 Nyilttéri közlemények minden petit sora 50 kr.

Hirdetések fölvetetnek Szinay Gyulánál és a szerkesztőségben. Kéziratok vissza nem adatnak

Világos.

Debreczen, augusztus 13.

(K. B.) Ma van a magyar történet legsötétebb emlékü napjának, a világosi fegyverletételnek 42-ik évfordulója. Szivünkbe még most is belenyillal a fájdalom, szemünkbe könny todul, ha e nap vesztéseire gondolunk. A nemzeti fájdalomtól megszentelt nap ez, melynek néma gyásza átsötétlik késő századokra.

Sehol sem vesztett nemzetünk annyit, mint a világosi sikon. Igaz, hogy volt már a magyarnak több szomorú napja is, — de olyan szomorú egy se volt, mint a világosi. A Mohi pusztán a tatárok szétverték a magyar sereget s elpusztították az ország nagy részét, — de az ekkor szenvedett sebeket pár év alatt kiheverte nemzetünk s képes volt bosszút állani az osztrák fejedelmén, ki IV-ik Béla magyar király szorongatott helyzetét saját önző céljaira kibuznáta. Mohácsnál elhullott a magyar nemesség színe-virága, de az ország még akkor nem veszett el, hisz a diadalmas török a Duna-Tisza közének elpusztítása után hazatért. A majthényi páston Károlyi Sándor meghajtotta zászlóit a labancz hadak előtt, de biztosította a kuruczok számára a kegyelmet s Magyarország jogai-ból is megmentett annyit, a mennyit lehetett.

Ellenben Világosnál mindent elvesztettünk. Diadalmas zászlóinkat s fegyvereinket átadtuk az ellenségnek. Görgey minden föltétel nélkül hódolt meg.

Az ország jogaiból nem mentett meg semmit, — még arról se gondoskodott, hogy vezértársai, annyi diadalmas csaták rettentetlen hősei, amnesztiát kapjanak, — kiszolgáltatta egész seregét és nemzetét a bosszuszomjas ellenség önkényének és dühének.

Ez a föltétlen megadás volt a Görgey árulása. Ezt a szennyet nem mossa le a Görgey nevével semmi. Igaz, hogy azt nem lehetett követelni tőle, hogy az egyesült orosz és osztrák hadakat megverje (ámbar a Görgey hadvezéri lángesze talán erre is képes lett volna), — de viszont még nem hanyatlott annyira alá a szabadságharcz ügye, hogy föltétlen kapitulációval végződjék. Görgey azonban lemondott minden reményről, engedte, hogy alvezéreit, mint például Nagy Sándort Debreczennél, megverjék az oroszok s tervszerűen vétette magát körül az oroszok által. Midőn aztán a hálóból nem volt menekülés, megadta magát kényre-kegyre az oroszoknak. Magyarország az orosz czár lábainál feküdt, tehetetlenül, megalázva.

Ilyen kudarczsal nemzetünknek egyetlen szabadságharcza se végződött, holott sohase mutatta magát a magyar nemzet nagyobbak, vitézbbnek, mint éppen az 1848/49-iki szabadságharcz alatt. Hiába hullt a hősök vére, hiába hozott a nemzet annyi áldozatot: Világosnál elvesztett mindent, még a reményt is!

Mig Görgey föltétlenül adta meg magát, addig Klapka, a komáromi vár

parancsnoka, midőn átadta a várat, hadserege minden egyes tagjának amnesztiát eszközölt ki, holott már a komáromin kívül nem létezett magyar sereg. Ennyit Görgey is megtehetett volna, ő azonban nem gondoskodott bajtársairól, kiknek vére az ő lelkén szárad, mert ő juttatta az aradi vértanukat hóhér-kézbe!

Hiába való itt minden mentegetés, minden rehabilitálási kísérlet, az aradi vértanuk halála vádolni fogja Görgeyt az örökkévalóságban keresztül!

Hát a nemzet, melyet kiszolgáltatt az üldözésnek, nem Görgeyt állíthatja-e oda szenvedései okozójául?! Azok, kiket az önkény kivégeztetett, azok, kik rablánczot csörgettek, azok, kik üldözött vadak módjára bujdokoltak: nem a Görgey kishitúsége miatt szenvedtek-e?!

A világosi fegyverletétel után temetővé lett egész Magyarország. Siralom hangzott föl minden házban, bujdosókat fedett minden bokor. Szolgaság, kinszenvedés lőn a magyar nemzet sorsa. Alkotmányát, melyet királyok esküje szentesített s melynek védelméért harcra kelt, értékelen rongy módjára széttepték. Az ország területét szétdarabolták, leghübb fiait üldözték, katonák és jött-ment sehonnaiak parancsoltak a leigázott magyarnak. Üldözték mindazt, a mi a szabadságharczra emlékeztetett, — nemcsak a zászlókat, jelvényeket és képeket, de még a dalt és a gyászt is üldözték. Magát az eltiport magyarnak kisírni sem volt szabad!

Mindezt a gyászt, mindezt a szen-

A DEBRECZEN TÁRCZÁJA.

A régi hársfa.)*

Még áll a park ölen a régi hársfa,
 Melyet immár két század sulya nyom.
 A pusztuló, ritkas lombon ha néha
 Keresztül szárnyal könnyű fuvalom:
 A megszokott dalt egyre fujja, fujja
 Letűnt időkről századikszor újra.

Itt, itt irák e régi hársfa árnyán
 A lemondás rabszolga-levelet
 S hitvány betűk a bajnok vaskezeiből
 Kiesavarták győzelmes fegyverét...
 Lemondó kishitúség, csüggedés te,
 Kezed gyalázatunk' márványba véste.

Oh a magyar tud lelkesedni szépen,
 Lobogva tör szíven a láng elő;
 De, hogyha nem dől egy csapásra minden,
 — Mikéntha cserben hagyná hév, erő:
 Leroskad és a büszke láng kilobban...
 Szégyen, hogy nem tud kitartani jobban!

* A nagy-károlyi grófi parkban álló ezen hársfa alatt írták — hagyomány szerint — a szatmári béke föltételeit.
 Szerző.

Még áll a hárs: gyalázatunk tanuja.
 Az elbukott szent ügy fejfája az...
 Mohos fejét, — bár ritkuló füzérrrel —
 Fölékesíti minden új tavasz.
 Rá harmat is hull reggel, este szépen:
 Rakóczi lelke sir talán az égben!

Szellő repül a lombokon keresztül,
 Sőhaj gyanánt enyészve fut tova...
 Talán Majthény mezőiről sir által
 A tárogató-kürt bucsuszava.
 Talán, ha bölint busan a vén hársfa:
 A tépelt zászlók végső szárnycsapása.

És, a midőn vad fergeteg zilálja
 A vénülő hárs védő sátorát:
 — Mig bős csatára száll az ég a földdel
 A megzilált, megtépett lombon át
 Rakóczi lelke zug szilaj haraggal,
 Miként a felhők dörgő árja nyargal.

Majd oszlik a boru, derül a menybólt,
 Mely esendben áll köröskörül a tér;
 A hárs pihen, mig messze, sirhonába
 Rodostó nagy halottja visszatér...
 Tenger zokog csak, köd borong felette...
 Hisz népe tán a hőst el is feledte!

Ott áll a park ölen a régi hársfa,
 Melyet immár két század sulya nyom,
 A pusztuló, ritkas lombon ha néha
 Keresztül szárnyal könnyű fuvalom:
 A fájó multat, egyre azt regéli;
 Ah, mily keves, ki bus zavart megérti!
 (Nagy-Károly.)

Jánossy Zoltán.

A modern fiu.

— Kép. —

A »Debreczen« eredeti tárczája.

Mikor Alfréd urfi a kurta nadrágából átöltözik a hosszú nadrágba, mintha átalakult volna az egész lénye ezzel a férfias cselekedettel. Szinte rosszul esik neki megcsókolni az apja kezét; hiszen férfiaknak nem illik férfi kezet megcsókolniok. Nem is nyugszik addig, mig erről a rossz szokásról le nem szoktatja — az apját. Az öreg urnak eleinte rosszul esik ez a viselkedés, de Alfréd urfi addig hangoztatja az ő férfiaságát, mig beletörődik, sőt tetszik neki, hogy az ő urfi fia ilyen gyorsan kezd átszállani a nagy emberek világába. Hát még mikor az ötödik gymnasiumot is elvégezte

vedést a világo-si fegyverletétel hozta reánk. Semmi ki nem törülheti tehát a nemzet emlékéből e napot, 1849 augusztus tizenharmadikát. Fátyolt is hiába boritanánk reá, mert attör a fátyolon a martyrok vére. A seb nem gyógyulhat be teljesen, mert mindig gondoskodnak róla, hogy a hegedő sebet fölszakgassák. *Recrudescunt vulnera!* Ismét kísért az a szellem, mely elnyomásunkra tört, — s ha a magyar nemzet erőlyesen nem lép föl, ha idejekorán le nem küzdi a reakció szörnyeit: akkor ismét bebörü felettünk az ég s nem béke, de harc lesz az osztályrésznk!

Az Ugron-Uselác-ügy.

Említettük volt, hogy a mentelmi bizottság kisebbsége különveleményt jelentett be. Ezt szinten kedden terjesztették a Ház elé s így hangzik:

A mentelmi bizottság jelentésében előadott tényállásra alkalmazva ugy az 1867. évi XII. t.-cz. 47. §-ában, valamint Böszörményi László mentelmi ügyében kiküldött bizottság véleményes jelentésében foglalt s a képviselőház által is elfogadott azon elvet, hogy: »a mit az országgyűlési tag, mint olyan a házban és a házban kívül mond, vagy tesz, azért csak az országgyűlés és pedig annak csak azon háza által vonathatik feleletre, melyhez tartozik« és tekintettel arra, hogy ezen mentesség nem az egyén előjoga, de a törvényhozói testület politikai teljes szabadságának és függetlenségének elengedhetlen feltétele és követelménye, mely jogról az országgyűlés egyes tagja le sem mondhat; mert e joglemondás gyakran erkölcsi kenyszer befolyása alatt történhet. már pedig a mentelmi jog feladata épp ily támadásokkal szemben védeni meg a képviselő függetlenségét: alulírottak, mint a mentelmi bizottság kisebbsége azon meggyőződésre jutottunk, hogy Uselác Mihály cs. és kir. százados azon tenye, mikép Ugron Gábor képviselőtől a képviselőházban képviselői minőségében és kötelességének teljesítésében f. évi július 15-én tartott ülésben elmondott beszédekben használt kifejezésekért elégtételt követelt, a mentelmi jog megsértését képezte. Mután azonban Uselác Mihály cs. és kir.

százados, midőn a megbízásából eljáró segédek Ugron Gábor képviselő és megbízottai által felvilágosítást nyertek arról, hogy a képviselő az országgyűlésen mondottakért a házon kívül felelősségre nem vonható és hogy képviselői minősége magán személyétől el nem választható, további lépéseket nem tett és így a mentelmi jogot sértő kihívást követő későbbi fejlemények szerint a képviselői jog háborítlan gyakorlata elé további akadályok nem gördítettek, emellegva a fenförgő esetben további intézkedésnek szüksége véleményünk szerint sem forog feñ. A mentelmi jognak minden irányban való szabályozása azonban ezen esetből kifolyólag is elkerülhetetlennek mutatkozván, ajánljuk a t. képviselőháznak, hogy a mentelmi jog szabályozása iránt intézkedni és a javaslat kidolgozására egy bizottságot kiküldeni méltóztassék. Budapestén. 1891. augusztus hó 10-én Balogh Géza, Kudlovich Imre orsz. képviselő, Szadvoszky József orsz. képviselő, Szalay Károly orsz. képviselő.

Miniszter a hatóság tekintélye ellen. Általános feltűnést keltett kedden a képviselőházban a miniszterelnöknek az a nyilatkozata, hogy a fiemei rendőrség sokat emlegetett hivatalos jelentése »még nem nyert megerősítést.« Hogyan? Hát egy hatóság hivatalos jelentésének, a melyet az saját hatáskörében adott ki s mely ennelfogva, közokirat jellegével bír, előbb »megerősítésre« van szüksége, hogy a miniszter hitelt adjon neki? Eddig azt hittük, sőt a törvény is azt mondja, hogy az ilyen hatósági közokirat mindaddig teljes bizonyító erővel bír, míg az ellenkezője be nem bizonyítottatik, sőt az ellenkező bizonyítása sokszor meg sem engedtetett, mint p. o. az 1889-ki zavargások alkalmával, mikor a kormány a parlament vizsgálat kiküldetését a budapesti rendőrség jelentésére való hivatkozással utasította el. Most azonban Szapárytól megtanultuk, hogy az ilyen hivatalos közokiratoknak megvan ugyan a teljes bizonyító erejük az egész civilizált világ ellen, a katona urak ellen azonban nem. A magyar közjognak ezt a legújabb tételét kár volna kodifikálatlanul hagyni, a közigazgatási törvényvel együtt hadd lenne méltó emléke a Szapáry törvényalkotó geniejének

A szerb király útja. A »Köln, Ztg.« nagy jelentőségű belgrádi tudósítást közöl Sándor szerb király oroszországi tapasztalatairól. Ez »belgrádi levél elárulja, hogy a kis király környezetében és Belgrádban is észrevették

azt, a mi Európaszerte föltűnést keltett, hogy az orosz czár épen akkor látta jónak elutazni Pétervárról, a mikor Sándor király az ő látogatására az orosz fővárosba érkezett s csak közvetlenül a szerb király elutazása előtt tért vissza. Az udvarias vendéglátásnak ezt az érdekes módját az oroszok azzal próbálták magyarázni, hogy a francia hajóstisztek minden áron el akartak menni Krasznóje Zeloba, a mi, ha megtörténik, ott is játszani kellett volna a Marseillaise-t, ezt pedig a czár és tanácsadói már nem tudták volna elviselni. Megjegyzés nélkül hagyjuk az érzékenységnek ezt a hirtelen való föltámadását, azután a tüntető rajongás után, a melyet Meczerszky hg. a Grasdáninban utálatosnak és lealázónak mondott, csak azt konstatáljuk a Köln. Ztg. alapján, hogy a czár és a czári udvar magatartását a szerbek igen sértőnek érzik, mert úgy találják, hogy a czár nem úgy bánt Sándor királylyal, mint független uralkodóval, hanem úgy, mint ha hűbéres fejedelmek volna. — Kiváncsiak vagyunk, vajjon a panszláv szerbek a pétervári tapasztalások után is megmaradnak-e abban a rögeszméjükben, — hogy Oroszország egyedüli jóakaró barátja Szerbiának. Különösen épületes elmélkedésre szolgáltat alkalmat az összehasonlítás a francziák fogadása és a szerb király fogadása között és ebből láthatják, mennyire taksálják a muszkák Szerbiát, még ha továbbra is süketek és vakok akarnának maradni a történelem tanuságai iránt. Másik kellemetlen tapasztalatuk is akadt a szerb utazóknak Oroszországban: állítólag ott kerestek orvoslást Szerbia gazdasági bajaira, de orvosszer helyett csak süket füleket találtak. Honnan is vehették azt a reményt, hogy Oroszország megvédelmezi hazájukat az anyagi veszedelmek ellen? Nézzék a Gagarin gőzhajózási vállalat muszkapéñz által támogatott üzleteit, vajjon mennyiben szolgálnak azok Szerbia javára? Tanulmányozzák Oroszországszereplését Bulgária gazdasági életében s akkor azután látni fogják, miképen szokott Oroszország anyagilag segítségükre sietni a balkánfélszigeti fölszabadított testvéreknek. Reméljük Szerbia érdekében, hogy a legújabb oroszországi tapasztalatok fölvilágosító hatást fognak gyakorolni sok panszláv szerb agyvelejére.

az urfi! Akkor már bátorkodik egy hanggal magasabban szólni a eselédhez, majd gyorsan beleszokik a tekintélytartásba s megmeri kockáztatni, hogy a leves kozmás, de csak midőn már megette. Az év gyorsan elmúlik s az urfi már közel áll a maturához. Meg is látszik a tartásán is a büszkeség s az anyja egyszer csak azt hallja a fiától, hogy ő bizony nem nyúl az ilyen ételhez. A másik héten már anynyira halad az önérzetben, hogy a levest egyenesen ki akarja dobni az ablakon.

Az apa hatalmasan oda szól a fiának, de ez a világért sem ijed meg az öregtől s egy hanggal magasabban vág vissza neki. Az öreg csak elbámul a merészségen, de később megszokja. Az urfi pedig úgy él otthon, mint egy kis király. Egyszer aztán átesuszik a maturán is s mint első éves joghallgatót mutatja be magát az apjának. Most már még magasabban tartja a fejét s az öreg kérdéseire csak immelámmal felel. Még mosolyog is az ő tapasztalatlan apjának egy-egy nézetén. Nem csoda, hogy nem ért hozzá az öreg, hiszen ő soha nem tett érettséget.

Egy szép napon azzal ébred fel az apa, hogy a fia tegnap is ma jött haza. De már az ilyen dolgot nem tűrheti el a fiának; oda is

szól neki keményen, valóságos apai szigorral. Vajjon megijed tőle az urfi? Dehogyan ijed; ugy letromfolja az apját, hogy az öreg csak elveresedik a méregtől és ott hagyja az urfi a faképnél. Az urfi pedig tovább zsarnokosodik a házon. Megköveteli, hogy azt főzzenek neki, a mit ő szeret, különben kidobja az ablakon az egész ebédet. A tekintély most már oly hatalmasan kitor belőle, hogy az apa maga is zavarba jön attól a gondolattól: vajon ki hát az ur a háznál?

Alfréd urfi pedig billiárdozik, kártyázik éjjel-nappal s ráparancsol az apjára, hogy kisebb kapukulesot csináltasson neki, mert a másik nagyon lehuzza a zsebét. Persze a kapukulesnak van is dolga, mert Alfréd urfi állandó lakója a kávéházaknak. Egyszer aztán arra ébred fel az öreg, hogy megkeresik őt egy hosszú számlával, mert Alfréd urfi adósságot csinált. Az öreg dühösen ugrik fel és berohan a fia különbejárata szobájába. Persze az urfi még alszik s mikor az apja felkölti, nagy szemeket mereszt, aztán nyugodtan felül az ágyban és rákiált az apjára.

— Tudja meg ön, hogy egy uri ember soha sem fog valakit ilyen brutalisan megzavarni az ágyában!

Ezzel Alfréd urfi ismét befordul a párnák közé s szóra sem méltatva többé az udvariatlan apát, elalszik ismét.

Az apa pedig kénytelen kimenni a külön bejárata szobából, hogy kifizesse a nagyságos urfi számláit.

Leontesz.

Gondolatok.

Bármint szólunk vagy beszélünk, a szerint ítélnék felettünk.

*

A szenvedély pillanatainak kivételével az emberek akaratát mindig az emberek fogalmai és szükségletei döntenek el.

*

Minden ember lelkén az örület szörnyű csirája lakik. Küzdjete minden tetterőtökkel ellene, hogy föl ne ébredjen.

*

Titok, homály, ebben áll a nők egész erénye.

BELFÖLD.

A király Temesváron. Immár biztosan meg van állapítva, hogy a király mikor látogatja meg Temesvár városát. Ő felsége szeptember 17 én reggel érkezik meg Temesvárra és Desseffy püspöknél száll meg. A király megnézi a kiállítását, dejeuner után pedig a küldöttségeket fogadja. Még aznap este el is utazik, de elutazásának órája még nincs megállapítva.

A kolozsvári függetlenségi és 48-as párt elhatározta, hogy a közigazgatási vita alkalmából az országgyűlési függetlenségi és 48-as pártoknak bizalmat szavaz és az elért szép eredményért köszönetét fejezi ki. Az erről szóló iratot a napokban küldik el a két párt elnöke: Irányi Dániel és Ugron Gábornak

A király születésnapja. I. Ferencz József e hó 18-án tölti be életének 61. évét. Születése napját, mint minden évben, az idén is kegyeletesen megünnepli a főváros. A belvárosi főplébánia-templomban délelőtt 10 órakor ünnepi istentisztelet lesz; a hivatalos istentiszteletet pedig, melyen a polgári és katonai hatóságok is jelen lesznek, a budavári helyőrségi templomban tartják meg.

KÜLFÖLD.

Sándor szerb király f. hó 11-én d. u. Ischlbe érkezett. Az izléssel díszített indóházban megjelent Ferencz József király Paar gróf főhadsegéd kíséretében. Mikor a vonat berobogott, királyunk ama kocsihoz ment, a melyből a szerb király kiszállt. Királyunk mindket kezét nyujtotta vendégének, melyeket emez erősen megrázott. Királyunk aztán élénken társalgott Risztics régenssel és Pasics miniszterrel. A kíséret bemutatása után a készen álló nyitott udvari fogatokban foglaltak helyet. Az első kocsiban ült a két uralkodó, kiket az »Erzsébet« szállodáig vezető uton a közönség zajos ovációkban részesített. Délután 5 órakor udvari ebéd volt, este pedig díszelőadás a színházban. Sándor király Ischlből Zürichbe utazott, Milan exkirály látogatására.

A bolgár emigránsok. Az »A. B.« jelentése szerint Stambulov miniszterelnök és Petkov, a »Szloboda« szerkesztője, Cankov Dragán és más bolgár emigránsok aláírásával ellátott leveleket kaptak, melyben halállal fenyegetik őket, ha tovább is támogatják Ferdinánd fejedelmet.

A „Journal des Debats“ és az obstrukció. A »Journal des Debats« entrefiletben foglalkozik képviselőházunk most lezajlott eseményeivel és azokhoz a következő megjegyzéseket fűzi: »Magyarországon a parlamentaris kormányzat, amint láthatjuk, nem valami kényelmesen működik. Szapáry gróf előde 1888-ban kijelentette, hogy Páris a következő évben zavargások színhelye lesz, pedig a közreadet abban az időben — Budapestén zavarták meg, Tisza ur ma kénytelen bevallani, hogy a mi parlamentünket és a mi lakosságunkat mégis könnyebb kormányozni, mint a magyarországit.«

Feltartóztatott orosz hajó. A »Moszkva« nevű orosz hajó, melyen katonák voltak, át akart haladni a Dardanellökon. A török várparancsnok feltartóztatta a hajót, mert a nemrégiben létrejött megállapodás daczára, nem értesítették a portát arról, hogy a hajón katonák voltak. Nelidov nagykövet jegyzéket intézett a portához, kártalanítást kérve, mert a mint mondja, a »Moszkva« hajón nem katonák, hanem tartalékosok voltak. A porta megengedte, hogy a »Moszkva« hajó a Dardanellökon áthajózzék.

Az üldözött német nyelv.

(B.) A magyar uri gyermek alig dadog anyanyelvén, tölcseren töltik fejébe a német szót; még nincs tisztában a magyar grammatikával, német grammatikával rontják meg a nyelvérzékét; a magyar ifju elől jóformán el van zárva a kereskedői, a katonai pálya, ha nem tud németül; a magyar ifju, ha mulatóhelyre megy, ostoba német élczekeket, trágár német nótákat hall; a főváros többsége megszavazza a német színházat, mert — a többség szerint — szükség van rá Magyarországon fővárosában; Magyarország miniszterelnöke a rengeteg sok törvénykönyvben nem talál egy paragrafust, melyre való hivatkozással megakadályozhatná a kulturális és politikai szempontból fontos német színház megnyitását: és a megezáfolthatatlan tények e nagy sokaságával szemben azt hirdeti a német sajtó, hogy a magyar chauvinismus üldözi a német nyelvet.

S hogy egészen a német sajtó részén legyen az igazság: Csáky Albin gróf, Magyarország kultuszminisztere, kiadja a második német nyelvi rendeletet. A miniszter ur — úgy látszik — szomorodott szívvel tapasztalja, hogy a német nyelvet nem tanítják eléggé alaposan. Először a gimnáziumokban tette ezt a szomorú tapasztalatot s első föllépése az volt, hogy szigoruan elrendelte a német nyelv alaposabb, több órán át való tanítását; hogy a német nyelv professzorai németül is adjanak elő. Nem akadt ugyan tiz ilyen tanár az országban, de a miniszter ur azt hitte, hogy a mint a rendeletet olvassák, a magyar irodalom professzorai is mind németül parliroznak — ijedtükben.

Most a miniszter ur a polgári iskolákra terjesztette ki atyáskodó figyelmét. Megdöbenté az a rettenetes fölfedezés, hogy a polgári iskolákban a német nyelvet oly professzorok tanítják, a kiknek a németből nincs külön oklevelük. Már pedig ez rettenetes nagy baj. A gyökerén kell meggyógyítani az országos betegséget. Utasítani kell a tanárokat, hogy ha németül akarnak tanítani, külön oklevelet szerezzenek a német nyelvből. Jövökre csak is ilyen külön oklevel alapján nyerhetnek német nyelvi tanszéket.

Igy üldözi Csáky gróf a német nyelvet — rendeletekben. Hasonló kitüntetésben még a magyar nyelv nem részesült a kegyelmes ur részéről. Még nem olvastunk rendeletet, mely a fölött panaszokdnék, hogy a polgári iskolákban, gimnáziumokban, reáliskolákban a magyar nyelv és irodalom tanítása nem kielégítő. Még nem olvastunk rendeletet, mely a magyar nyelvtani órák szaporítására utasította volna a tanárokat. Még nem olvastunk rendeletet, mely aggódva azon, hogy az a sokféle idegen nyelv, mit a magyar ifjunak tanulnia kell, veszedelemmel fenyegeti a magyar nyelvérzékét, a magyar szellemü gondolkodást: különös suly fektetendő tehát a magyar nyelv tanítására, a tanuló nemzedéknek nevelésében, vezetésében a nemzeti szellem kiváló kultiválására. De még arról sem olvastunk rendeletet, hogy oly tanárok, kiknek nincs oklevelük a magyar nyelvből és mégis tanítják — a mint, hogy tanítják sok iskolában — szerezzenek külön oklevelet. Ez már tulságos megtiszteltetés volna a magyar nyelvnek!

A miniszter ur nem attól fél, hogy a magyar ifju kikerüljön az iskolából, gondolatait nem tudja majd leírni becsületes magyarsággal, hanem attól, hogy összezavarja a »der die das«-t. Mert az a gyászos föfogás uralkodik éppen azokban a körökben, a hol legkevésbé kellene, hogy a német nyelv tudása nélkül esonka a magyar ember műveltsége. Hiszen ha még az az irányzat volna az uralkodó, ha az volna a vezérlő eszme, hogy az iskolában egyszerűen vessék meg az alapját az

idegen nyelveknek, azt az alapot, mely az életbe kilépő ifjunak megkönnyíti aztán a neki szükséges idegen nyelv tudományos vagy gyakorlati elsajátítását. De a vezérlő eszme az, hogy az iskolában ne tudományt tanuljon a gyermek, hanem parlirozást, mert hát az életben erre van szüksége.

Az életben. Melyik életben? Ebben, vagy a tulvilági életben? Kikről van szó? Kiknek a jövendőjéről gondoskodik a magyar kultuszminiszter? — Mely ország számára neveli a magyar ifjuságot? Minő jelenségeket észlel a hazában, hogy oly nélkülözhetetlennek találja a német nyelvet, a mely nélkül magyar ifju már nem is boldogulhat? Talán csak nem a német színház ejtette aggodalomba? Vagy tán éppen a zengerájok?

Nem akarjuk, hogy félreértsen valaki. Szükségesnek tartjuk a német nyelv tanítását az iskolákban, a mennyiben szükségesnek tartunk minden más idegen nyelvet. Szükségesnek tartjuk, hogy az iskola bevezesse az ifjut a német nyelv titkaiba, hogy ha kilép az életbe s oly pályát választ magának, melyen azt a nyelvet nem nélkülözheti, ne álljon minden támaszték nélkül, tudja legalább a módját: hogyan kell hamarosan elsajátítania. Ezt aztán bátran az ifjura lehet bizni, elvégzi minden professzor nélkül. Az iskola többet nem adhat az utbagazatán kívül, a magyar nyelv sérelme, a magyar nyelv megkárosítása nélkül. De ehhez nem szükséges minduntalan rendeletekkel ringatni minket. Mert az e fajta rendeletekből nem az következik, a mit a miniszter ur tulajdonképen elérni óhajt: a német nyelv sikeresebb tanítása. Megengedjük, hogy egyik-másik tanuló pár száz német szóval többet visz ki az életbe ezután. De van az e fajta rendeleteknek egy más hatása is, melyet busan szemlél az a sokszor kigunyolt »nemzeti géniusz.« A Csáky gróf rendeletei nem az iskolákban pusztítanak, de a családokban. Minél többet panaszkodik a miniszter ur a német nyelvnek az iskolákban való elhanyagolásán, annál idegesebb mohósággal fogják német szóra a gyermeket otthon. A szegény szülők maguk sem tudják, hanyadán vannak a német nyelvel. Egyszer-egyszer azt hiszik, hogy ez a nyelv csak mellékes, hiszen minden intézményünk magyar; aztán jön egy rendelet a miniszter urtól, mely a valónál nagyobb fontosságot tulajdonít a német nyelvnek s kész a fejlettség, a zürzavar. — Különösen azokban a családokban, melyek őszintén megindultak volt a magyarosodás útján, s most újra meg újra hallaniok kell a német nyelv nélkülözhetetlenségét.

A kultuszminiszter ur szorgalmát, jóindulatát mindig elismertük; elismerjük ezután is, mert nyilván ad reá sürü alkalmat Ellenben a rendeleteit megsokallottuk. Oly sürün jönnek, hogy nem is rendeletek már ezek, hanem »napiparancsok.« Pedig az a mi szerény vélekedésünk, hogy kevesebb rendelet és az iskolák sürübb látogatása sokkal több haszonnal járna.

Ujdonságok.

* **Szabad-e vasárnap pálinkát mérni?** Kereskedőink közül sokan azt hiszik, hogy miután a bor és sörmérés vasárnap eszközölhető, így tehát a pálinkamérés is. Keletkezhető kellemetlenségek kikerülése végett tudatjuk, hogy miután az 1891. évi XXIII. t.-cz. végrehajtása tárgyában kiadott keresk. miniszteri rendelet a pálinkamérést a bor, sör és kávémérések sorába fel nem vette, kétségtelen, hogy a pálinkamérés a vasárnapi munkaszünet alól nincs felmentve, egy szóval a pálinkamérésnek az egész ünneppon szünetelnie kell. Egyébként e tárgyban a pálinkamérők és a bérlők már felszóllaltak, mert ezen korlátozás kárukat okozza, de hogy felszóllalásuknak lesz-e sikere, még nem tudható.

* **A szőlősgazdák újabb veszedelme.** Az érmihályfalvai határban és környékén levő homoktalajú szőlőket ellepte a peronospora viticola s tönkretévéssel fenyegeti. A diószegi vinczellérképezde igazgatója a gazdáknak előadást tartott a mindinkább terjedő élősdii növény elleni biztos védekezésről. A gazdák azonban vajmi keveset tesznek s így 4-5 év múlva a homoki szőlő is a phylloxera által tönkretett szőlők sorsára jut. A idei termés nagy része már tönkre van téve, de szükséges a védekezés azért is, mert a jövő évi termés is tönkre lesz téve. A főszolgabíró az alispáni hivatalt kéri, hogy járjon közbe, miszerint a homokos szőlők tulajdonosait rendeltileg utasítsa az általános védekezésre, mert a szörvanyos védekezés nem ér semmit, mivel a szél is elviszi egy helyről a másikra a penész-gombát. Debreczenben sem ártana, ha hatóságilag sürgetnék a peronospora elleni védekezést!

* **Masiroznak a katonák.** Nagy bucsuzás volt tegnap este a kapuk előtt és a kutak körül. A bakak még utoljára megölelték a babájukat, szivreható bucsut vettek tőlük, mert hát menni kell, mert parancsba jött a masirozás. Ma reggel már négy órakor feltrombitáltak a 39-es bakákat nyugalmas álmukból s fél ótra már teljes risztungban álltak az Anna-utcán a fürge legények. Nagy volt köztük az öröm, mert a mitől féltek, elmúlt a rettenetes por. Az éjjel esett az eső s pompás utat csinált nekik a masirozáshoz. De ki is huzták magukat a fiuk, hogy öröm volt rájuk nézi. Öt órakor indultak utnak Nagy-Várad felé, hol az öszzgyakorlatokat tartja meg az egész ezred. Csak a jövő hó 7-én térnek majd vissza. A baka-nóta is azt mondja: »Ne sirjatok debreczeni lányok, visszajövök tihozzátok valaha, vagy soha.«

* **A színházi villanyvilágítás** berendezésének munkálatait már megkezdtek. A gép-reszek megérkeztek s e hó végére már be is lesz állítva a gépezet. A színpad renoválását még e héten bevégezik.

* **Népesedés.** Debreczenben ez évi aug. hó 2-tól aug. 8-ig s z ü l e t t t: ev. ref. törv. fiu 11, leány 9, telen fiu 4; r. kath. törv. fiu 3, leány 5, telen leány 1; izr. törv. leány 3; aut. orth. törv. fiu 1. **M e g h a l t a k:** Mihály Julianna, 2 év. kath. veselőb. Nemeti Gábor, 6 e. ref. agykór, Kiss János, 70 e. kath. agykór, Sass Józsefné, 33 e. ref. tüdőgümőkór, Kovácsky Ferenc, 3 hó. kath. velesz. gyengeség, Tóth Julianna, 3 e. ref. velesz. gyengeség, Sántha? 1 hó. velesz. gyengeség, Balogh József, 32 e. ref. alképlet, Kovács László, 1 hó. ref. göresök, Csere Imre, 2 e. ref. tüdőgümőkór, Molnár Gyula, 22 e. ref. agylob, Czinczár Gy. 60 e. ref. tüdőhurut, Ladányi Eszter, 2 e. ref. tüdőhurut, Szász Róza, 1 e. ref. bélhurut, Varga Julianna, 1 e. bélhurut, Hunyadi József, 2 e. ref. bélhurut, Kémer Sarolta, 1 e. ref. bélhurut, Fogarassy Istvánné, 36 e. ref. tüdőgümőkór, özv. Szabó Ferenczné, 75 e. ref. agykór, Kenderessy Lajos, 25 e. ref. tüdőgümőkór, Benkői Anna, 3 het. ref. bélhurut, Papp? halv. sz., Tóth Maria, 1 e. 3 hó. ref. bélhurut, Kiss Róza, 4 hó. bélhurut, Bajdi Balint, 71 e. ref. veselőb, Fekete Julianna, 7 hó. ref. tüdőlob, Glück Ilona, 4 hó. izr. bélhurut, Gottlieb Menassa, 53 e. izr. hagymaz, Weisz Mórné, 47 e. izr. tüdővesz, Vedress Mária, 5 hó. ref. bélhurut, özv. Pápai Sandorné, 68 e. ref. szervi szivbaj, Reverán István 1 e. kath. bélhurut.

* **Csige Lajos** népszínmű énekes — városunk szülötte — ki pár évvel ez előtt színpadunkon is köztetszés mellett vendégszerpelt, mint biztos forrásból értesülünk, Evva Lajos budapesti népszínház igazgató levele folytán szeptember hó utolján vagy október hó elején a népszínházban fog vendégszerpelnii szerződötési czélból. — Nagyon szerették volna, ha színházunk jelenlegi igazgatója lépéseket tett volna a Csige szerződötésére. Csige Lajos jó színpadi alak s szép hanggal rendelkezik, de meg hát a miénk is s így csak előismerést szerezhett volna ezen szerződéssel a debreczeni közönségnek.

* **A király születése napján,** aug. 18-án, hálaadó isteni-tisztelet tartatik a szentanna-utcai izraelita templomban is, hol az isteni-tisztelet reguel $\frac{1}{2}$ 7 ó. veendi kezdetét.

* **Léghajózás.** Érdekes és ritka látványynak leszünk szemtanui vasárnap este a »Margit-fürdő« telepén. Giacomo Merighi florenczi léghajós »Saturnusz« nevű léghajójával 1000 méter magasságig föl száll s úgy a fölszállás, mint a leszállás alkalmával légtornázást végez. A léghajó megtöltése d. u. 5 órakor kezdődik, a felszállás pedig $\frac{1}{2}$ 7 órakor lesz. A helyárok következőleg vannak megállapítva: fentartott hely 1 frt, első hely 80 kr. második hely 50 kr, harmadik hely 20 kr. Nem kételkedünk benne, hogy a ritka látványynak nagyszámu nézőközönsége lesz.

* **Népiünnepély.** Szent-István napján a »Margit-fürdő« telepén a fürdő tulajdonosa népiünnepélyt rendez, melynek programja későbbben tétetik közé.

* **Gyermekek veszedelme.** Szatmáron a difteritisz hónapok óta állandóan jelentkezik szörvanyosan. E miatt a városi tanács újból szigorú rendszabályokat tett közhírré a lakosság közt. Szerencse, hogy most a nagy szünet miatt pár száz gyermekkel kevesebb van a városban.

* **A ki együtt bukott Tiszával.**

Irja Mórincz Pál a visszaemlékezéseit; hej, ma-holnap emlékké válik mindene. Belebukott a taracsvölgyi vasutvállalatába, mert Tisza előbb bukott meg, semhogy ezt a vasutat államosította volna; a hivatalos lap két árverési hirdetményben is közli nevét kövér betűkkel: a váncsodi telekkönyvbe kebelezett tagbirtokokra (45 ezer frt követelés ellenében 42,941 frt kikiáltási árt olvastak rá) e hó végére; a n-bajomi telekkönyvbe vett birtokot pedig 120 ezer frt adósság miatt fogják szept. 12-dikén dobra ütni, kikiáltási ára 98,465 frt. Fogadni menénk rá, hogy olyan Mórinczok fogják megvásárolni, a kik inkább Mórnak írják magukat.

* **Az ősök csarnokában.** Rákóczy Kóbi megvette egy pusztuló félen álló nemesnek kuriáját minden ingóságával együtt s midőn felesége gyönyörködve nézegeté a falon levő ős képeket, így szóla:

— Ah! Thehát ezekh vultak az én ősh apháim!

— Bhaland! — mondja Kóbi — ha ezekh a bajoszhaz gójok lettekh vóna a the ősheid: őj nem vultál the most nadságos asszon ebbe a khostélba benne.

* **Vasuti tolvajlások.** A Nagyvárad felől tegnap reggel 6 óra 35 perczkor Budapestre érkezett vonaton Farkas Izsák berettyó-ujfalusi lakos zsebéből kilopták 35 frrtal terhelt pénztárczáját. — A Debreczen felől 6 óra 20 perczkor Budapestre érkezett vonaton pedig Feuerstein Izidor utazó zsebéből lopta ki ismeretlen tettes 82 forinttal terhelt pénztárczáját és egy 1000 forintról szóló váltót.

* **Vérengző csendőrök.** Szerencsen a napokban két csendőr, egy foglyot kisérvén, betért mulatni egy pajtába, a hol már több arató tánczolt a cigányzene mellett. A berugott csendőröknek egyszer csak eszükbe jutott a mulatózókat szétverni, de egy katonaviselt ember ellenkezett, mire az egyik csendőr szuronyt szegezve támadt a békés mulatózókra. Dulakodás támadt, miközben a másik csendőr is segélyre sietett a társának s végre tüzelni kezdtek. Hat lövéssel három embert megöltek, egyet pedig halálosan megsebesítettek. A csendőrök ezután az általuk kisért rabbal megugrottak s a szerencsétlent utközben véresre verték. A vizsgálat folyamatban van.

* **A községi pótdadó elévül.** A belügyminiszter egy Temesvármegyében előfordult konkrét eset alkalmából kimondotta, hogy az 1883. évi XLIV. t.-cz. 90. §-ban foglalt rendelkezések a községi adók és közköltségek elévülése kérdésében is irányadóknak tekintendők. E szerint a községi pótdadó elévül, ha annak behajtása öt év alatt nem szorgalmaztatik.

* **Ki volt a vas-álarcz?** Két évszázad óta török alapos német és szellemes francia történetírók a fejüket azon a kérdésen: ki volt tulajdonképen a vas-álarcz? Az a titokzatos egyén, a kit XIV. Lajos arra ítelt, hogy élete végéig vas-álarczot viseljen. De nem csak komoly történetírók, hanem a regényírók is előszeretettel foglalkoztak ezzel a kérdéssel. És ezek, természetesen. könnyebben is oldották meg a kérdést. Egyszerűen azt mondták, hogy a rejtélyes ember XIV. Lajos ikertestvére volt, a kit, mert rendkívül hasonlított az uralkodóhoz, Richelieu elrejtett és később vas-álarcz alá bujtatott, nehogy az elsőszületési jog miatt testvérháboru üssön ki közöttük. Tudniillik nehezen lett volna eldönthető, hogy az ikertestvérek közül kit illet meg a trón? Mint most Párisból írják, a Nantesben állomásozó Bazaries műszaki századosnak sikerült e háromszázados titokról levonni a fátvót. Bazaries megtalálta a Louvois hadügyminiszter titkos írásjeleinek kulcsát és megfejtette a titkos parancsokat. Ezekből kibetűzte, hogy Boulonde tábornok volt a vasálarcz. Elethossziglani börtönre és a vasálarcz viselésére ítélték, mert Coni városának ostromát Catinat ellenkező parancsa daczára félbe hagyta. Megemlítjük itt, hogy több francia történetíró is azt a véle-ményt fejezte már ki, hogy a vasálarczos Boulonde tábornok volt.

* **A bécsi magvásár** nemzetközi bizottságának magyarországi tagjai közé Debreczenből Berger Henrik neveztetett ki.

* **Vidéki színészet.** A Berettyó-Ujfaluban működő színtársulatnak jól megy a sorsa, az igaz, hogy Sághy igazgató mindent elkövet a szellemi siker érdekében. Az eddigi előadások elég jók voltak s Berettyó-Ujfaluban rég nem láttak ilyen sikerülten előadott darabokat. — Szerdán M. Vood: »A vak tengerész« cz. színművét, és a »Nőgyölölő« cz. vígjátékot adták. Előkészülete kitűzték: Huszárszeretem, Protekció, Elektra, Fenegyerekek stb. darabokat.

* **Zár alá vett város.** Csongrádvármegye alispáni hivatalának 5912/1891. számú határozata szerint, Szentes város belterülete, ragados száj- és köröm-fájás miatt zár alá helyezett. Debreczen, 1891. augusztus 7. Debreczen szab. kir. város rendőr-főkapitánysága.

* **Uj banküzlet.** Ujlaky Béla, városunk szülötte, ki a kereskedő világ egyik legrokonszenvesebb tagja volt már itt Debreczenben is, Budapesten egy banküzletet nyitott a nádor-utca 9. sz. a. A bank czime: bankbizományi üzlet. Társa Hirtenstein szintén ösmeretes név a kereskedő világban. Az új vállalat, mely teljesen a kor színvonalán áll, nagy érdeklődést keltett már eddig is a fővárosi és vidéki kereskedők között, mivel összeköttetésben áll a külföld legelőkelőbb pénzintézeteivel is. Az új banknak mai számunkban közölt hirdetésére felhívjuk a közönség figyelmét.

* **A pipa és a lópor.** Temesvárról jelentik, hogy a környékbeli »Vadász-erdő«-ben egy erdőőr löport töltögetett a patron hüvelykebe s e közben a legnagyobb nyugalommal szipákolta a pipáját. A szerencsétlenség nem is maradt el, mert egy szikra a lópor közé esett s a robbanó anyag explodált. — A vigyázatlan erdőőr halálos sérüléseket szenvedett.

* **A Mutual életbiztosító társaság** a m. kir. kuria által helybenhagyott czégbejegyzés alapján megkezdte magyarországi tevékenységét. Magyarország számára külön igazgatósága van e társaságnak, mely tőke és forgalom dolgában a világ legnagyobb szabásu vállalatai közé tartozik. — A »Mutual« kerek félszázad óta áll fenn s jelenlegi pénzalapja nem kevesebb, mint 367 és nyolcztized millió forint, mely összeg nagysága még Amerikában, az óriási vállalatok hazájában is, szokatlan. — Így pl. a világ leggazdagabb bankintézete, az angolbank, összes vagyona körülbelül 150 millió forinttal kisebb a Mutual pénzalapjánál. Newyork államban a biztosító társaságok szigorú állami felügyelet alatt állanak;

külön biztosításiügyi miniszteriuma van az államnak s ez a főhatóság hitelesítette a Mutualra vonatkozó, következő adatokat: A múlt 1890-iki évben, tehát egyetlenegy esztendő lefolyása alatt, a »Mutual«-nál 402 és fél millióra rugó új biztosításokat kötöttek s ezzel együtt a »Mutual« összes biztosítási állománya ez év január 1-én 1595 millió és 667,163 frtot tett ki. A »Mutual« múlt évi bevétele 87 és fél millió volt. Érthetővé lesz az összegek ilyen módon való felszaporodása, ha pl. megtudjuk, hogy egyetlen ember, a newyorki osztrák-magyar főkonzul, Havenmeyer A. Tivadar ur, midőn saját magát és családja négy tagját a »Mutual«-nál biztosította, egyszeri díj fejében másfél millió forintot fizetett a »Mutual« pénztárába, a mi mindenesetre az intézet teljes biztosságára vall. — Különösen megjegyzendő, hogy a »Mutual« nem részvénytársaság, hanem tisztán a kölcsönösség elvén alapuló vállalat. Az óriási forgalmi tőkének megfelelő tekintélyes nyereség maguk a biztosítottak közt osztatik fel, kik ekképp szinte tulajdonosársai a vállalatnak. — Ilyeténképp a társaság fennállása óta nem kevesebb, mint kétszáztiz millió forintot kaptak a biztosított személyek biztosítási összegeiken felül, tisztán üzleti nyereség címén. Az igazgatóság helyisége Budapest, a bécsi-utczában 5. szám alatt van.

* **Köszönetnyilvánítás.** Mindazon rokonok, barátok és ismerősök, kik felejthetetlen kis fiunk temetésén megjelenni szivesek voltak, fogadják részvétükért köszönetünket. Debreczen 1891. aug. 13. Fridmánszky Lajos és neje.

A gyümölcs és az egészség.

Szervezetünkre oly jótékonyan ható táplálék alig van, mint a gyümölcs. A hol a gyümölcs megterem, ott rendszeren vidámak, boldogok és egészségesek az emberek. A gyümölcs feltűnően hat az ember jellemére is, mert statisztikailag bebizonyított tény, hogy oly országokban, a hol a gyümölcs nem díszlik vagy csak esenevész és a lakosság inkább hussal táplálkozik, több dolguk van a büntető hatóságoknak, mint ott, a hol megterem.

Némely vidéken egész helységek lakossága az egész éven át, a bucsujáró napok kivételével, nem eszik húst. Gyümölcses és zöldségfélével, tejjel, kenyérral és burgonyával táplálkozik és mégis mily egészségesek és főleg mily nyugodt kedélyűek ezek az egyszerű emberek.

Általánosan elterjedt nézet, hogy a gyümölcs járványos időben valódi veszedelem. Ez igen téves nézet. Az érett gyümölcs, de különösen a nyári gyümölcs, valódi óvszer a kolera és a vérhas ellen, mert a mint egy hírneves orvos tanár állítja, a gyümölcs föloldja a nedveket, főképen az epét; e feloldás által hasmenést idézhetne ugyan elő, de éppen ez véd a verhas és a kolera ellen.

Jó gyümölcstermő években igen ritkán hallani koleráról. — 1885-ben elég közel járt hozzánk ez a járvány, de Magyarországon meg sem lépett fel, pedig igen szépen díszlett akkor nálunk a gyümölcs, míg ellenben 1886-ban, midőn nagyon silány gyümölcstermésünk volt, az emberiségnek ezt a rémet ki nem kerülhetjük. — De még azt is észlelték, hogy a gyümölcstermő vidékeken, hol a gyümölcsfogyasztás általános, a kolera általános járványok sem oly gyakoriak és nem is oly rohamosak, mint ott, a hol gyümölcs nem terem.

A gyümölcs minden fajában levő sav nagyon sok tekintetben használ az egészségnek, mindentől eltekintve, köztudomású, hogy mennyire oltja a szomjat; vizet nélkülöző tájakon megbecsülhetetlen pótlója az ivóviznek és ha nem is olyan hathatósan, de mégis csillapítja a vér rohamait és akadályozza annak szétbomlását.

Seydenham híres orvos, gyuladással betegségekkel, de különösen toroklobnál soha más táplálékot meg nem engedett, mint főtt friss almát.

Igaz, hogy nem táplál a gyümölcs oly mérvben, mint a hús, de éppen azért oly egyének, kik nem végeznek erős munkát, továbbá vér-

mes és szélhűdésre hajló emberek inkább gyümölcshöz tartanak, akkor bizonyára hosszabbítani fogják életüket.

Irodalom és művészet.

A **budai honvédszobor** gipszmintáját Zala György már elkészítette. A szobor főalakja egy sebesült honvéd. Budavár bevétele után megsebesülve, összezuzott ágyu mellett, faltörmelékeken, törött ágyukerekeken, golyókon áll a haldokló harcos s utolsó erejével a háromszínű zászlót emeli magasra. Egy géniusz egyik kezével a zászlót segíti emelni, míg a másikkal koszorút tesz a győzelmes honvéd fejére. A szoborbizottság kiküldöttei e hó 2-dikán tekintették meg a mintát, mely nagyon tetszett mindnyájuknak.

Leon Pelouse, a híres fanczia tájképfestő 53 éves korában meghalt Párisban. Pelouse életpályája ritka példa arra, hogy igazi tehetség minden akadály dacára is érvényesül. Pelouse kereskedelmi utazó volt s csak később, 28 éves korában, szülői határozott elenzése dacára adta magát a festészetre, amely iránt mindig hajlandóságot érzett. A siker nagyon sokáig váratott magára. Az 1873-iki szalonban nyert először érmet s attól az időtől kezdve aztán rohamosan emelkedett. 1878-ban a becsületrend tisztje lett. Számos befejezetlen munkát hagyott hátra, a többek között azokat a festményeket is, amelyeket a párisi városház számára rendeltek meg nála.

24. k. gy.

891.

Árverési hirdetés.

H.-Hadházon a főutcán, a vendéglő átellenében levő 5 — vasajtókkal ellátott — bolthelyiség, ugyszinte ugyanacsak a főutcán eső mészárszék és ugyanazon épületben levő egy bolt a folyó aug. hó 30-ik napján délután 3 órakor a H.-Hadház városházánál tartandó nyilvános árverésen az 1892-ik év január hó 1-től számítandó 3 évre azaz 1894. december hó 31-ik napjáig haszonbérbe fog kiadni s erre a bérleti szándékozók azzal hivatnak meg, hogy az árverési feltételek alólírott jegyzői hivatalnál az ideig is megtekinthetők.

Kelt H.-Hadházon 1891. aug. hó 12-ikén.

Csapó Zsigmond, **Hadházy József,**
jegyző. 383 1—1 főbíró.

A közönség rovata.

A Csokonai kör, illetőleg a főmérnök ur figyelmébe.

Ázsiai kolerát előidéző büz terjeng a Csokonai szobor mellett megálló, esetleg ott elmenő közönség őrjödeire, s ez honnan ered: mint már éveköta a kert közepén felmeredő kutsináláshoz használt árboczkok felől; s talán mintha a rendőrségnek tetszenék, vagy a rendőrségnek elnézésében részesülne ezen hely, még bekerítve tartatik. Sürgős intézkedést kérünk, ezen forró melegidőben; mert ha a polgárságtól megvárja a rendőrség, hogy udvarából a büz-terjesztő anyagot kihordassa; viszont a nagy közönség is megkívánja, hogy ily közhely: de megkülönszen a hol Debreczen egyik legfőbb büszkesége áll, ily büzös környéktől megóvassék. Debreczen 1891 augusztus 13.

Több péterfalai polgár.

„THE MUTUAL“

new-yorki életbiztosító társaság.

Tisztán kölcsönösségen alapul. Reszvényesei nincsenek. Alapított 1843.

A világ legnagyobb és legelőnyösebb életbiztosító társasága és a legnagyobb biztosságot nyújtja. Összes biztosítéki alap 1891. január 1-én: 367 millió frt-nál több. Fennállása óta a

társaság a kötvénytulajdonosoknak 760 millió forintot meghaladó összeget fizetett ki, melyből mintegy 210 millió forint csupán nyereségyekre esik.

A Fiváló előnyök, melyeket a »Mutual«-nál eszközölt biztosítás nyújt, kitűnnek a következő kötvénypéldaeredményből, mely szerint a nyereségek a kötvények lejáratánál a biztosított összeget csaknem háromszorosára emelték.

1461-ik kötvényszám (nem tontina)

biztosított összeg	2,500.—	dollár
Felhalmozott nyereségek	4,981.—	»
1891-ben kifizetett	7,481.—	»
Ellenben összes díjfizetés volt.	2,794.50	»

Eszerint tiszta nyeresemény . . . . . 4,686.50 »

A »The Mutual« kötvényei 2 év után megtámadhatlanok és 3 év után nem válhatnak érvénytelenekké. Hadi kockázat feletle előnyös feltételek mellett (többnyire ingyen) fogadtatik. Járadékbiztosítások különösen jutányosak. Minden egyéb tekintetben, ugyszintén ügynökségek elvállalására nézve is bővebb felvilágosítással készségesen szolgál a **Magyarországi vezérigazgatóság, Budapest, Bécsi-utca 5. szám.**

381 12—1

Debreczeni piac.

(Vásári árak a Nagy-Boldogasszony-napi országos vásáron.)

	Alsó ár.	Felső ár.
	frt. kr.	frt. kr.
Egy pár Hizott ökör	300.—	350.—
» » » » tehén	150.—	250.—
» » Fejős tehén borjuval	140.—	200.—
» » » » » nélkül	120.—	150.—
» » Meddő »	120.—	150.—
» » I-ső rendű jármos ökör	300.—	400.—
» » II-od » » » »	250.—	300.—
» » III-ad » » » »	200.—	240.—
» » 4-edfü tinó	160.—	300.—
» » » üsző	120.—	140.—
» » 3-adfü tinó	100.—	150.—
» » » üsző	80.—	120.—
» » Rugott ökör borju	80.—	120.—
» » » üsző »	60.—	80.—
» » Hat hón. fel. ökör borju	60.—	80.—
» » » » üsző »	60.—	80.—
Egy drb Bika	80.—	130.—
» » Bivaly tehén	70.—	120.—
» » » bika	120.—	140.—
» » Jó igás ló	150.—	200.—
» » Hizott sertés 84 kilós szalonnával	62.—	64.—
» » Ölni való veres borju	8.—	15.—
» » Nyársra való malacz	2.—	3.—
» » Ölni való bárány	—	—
Egy pár 1/2 éves sovány süldő	20.—	30.—
» » 1 » » sertés	40.—	45.—
» » 2 » » sertés	50.—	65.—
» » Anya birka	15.—	16.—
» » Magyar juh	14.—	18.—
» » Ürüh birka	14.—	22.—
» » Ökör bőr	20.—	23.—
» » Tehén »	14.—	16.—
» » Ló »	8.—	9.—
» » Juh »	3.—	4.—
» » Birka bárány bőr	—	1.—
» » Magyar » »	2.50	3.—
100 drb Nyul bőr	—	—
» » Ökör szarv	24.—	25.—
» » Gyékény nagyobb	100.—	120.—
» » Gyékény kisebb	60.—	80.—
100 kiló Szaruhegy	—	35.—
» » Szalonna, sós	45.—	48.—
» » Háj	48.—	52.—
» » Juh turó	50.—	52.—
» » Nyers faggyu	—	—
» » Szinméz	—	—
» » Sonkolyos mész	—	—
» » Kender kifésült	30.—	50.—
» » Kender fésületlen	25.—	28.—
» » Csepü	16.—	18.—
» » Montliszt	—	17.20
» » Zsemlyeliszt	—	16.80
» » Sárga viasz	100.—	1.20
» » Gubics idei	—	—
» » tavalyi	—	—
» » Fosztatlan új toll	180.—	220

(Folyt. köv.)

Szerkesztői üzenet.

A »Magyar Föld« t. szerkesztőségének, Budapest. A külön lenyomatban megküldött »N ő k é p z é s é s n e v e l é s« tiszta reklámzikk, melyet már csak azért se közölhetünk, mert nem csinálhatunk konkurrencziát a debreczeni felsőbb leánynevelő intézetnek, melyet nagy áldozatokkal most létesítünk.

A »Szállás« t. szerkesztőségének, Zilah. Nem kapjuk a csere-példányt. Intézkedést kérünk.

K. K. urnak, Konyár. Verseiben itt-ott fölcsendül egy-két figyelemreméltó hang, de azért nagyon magukon viselik a kezdetlegesség bélyegét. Öntől már jobb verseket is olvastunk.

»Közleg az ősz«. . . Mi nem érezzük; még mindig nagy meleg van, — hogy lehet az augusztusi hőségben hervadásról, lombhullásról s dércsillámlásról írni?

Felelős szerkesztő: **Kósa Barna.**
Kiadók: **Szinay Gyula** főszerkesztő,
és **Dr. Bakonyi Samu** főmunkatárs.

142.

**AZ „ISTVÁN“ GŐZMALOM TÁRSULAT
ÁRJEGYZÉKE,****helyben kötelezettség nélkül**

és az 1887. április hó 18-án Budapesten tartott általános magyar malom-gyűlésen megállapított s 1887. évi június 1-én életbeléptetett eladási fizetési és szállítási módzatokra vonatkozó egyezmények szerint.

Kézpénz fizetés mellett, zsákkal együtt

	100 kiló
A. Asztali dara nagy és aprószemű	48.20
B. Szinte » középszerű	17.20
0. Királyliszt	17.20
1. Lángliszt	17.—
2. Montliszt	16.60
3. Zsemlyeliszt 1-ső rendű	16.20
4. » 2-od »	16.—
5. Fehér kenyérliszt 1-ső rendű	15.80
6. Szinte » 2-od »	15.60
7. Közép kenyérliszt 1-ső rendű	15.—
8. Szinte kenyérliszt 2-od rendű	14.40
8 ^{1/2} . Barna » 1-ső »	13.60
8 ^{1/2} . Szinte kenyérliszt 2-od » á 70 kg.	11.80
9. Lábliszt	8.60
10. Vere liszt	5.—
11. Finom korpa zsákkal	5.60
12. Durva korpa zsákkal	4.60

A finom és durva korpa árából eddig engedélyezett 5%-töli engedmény a fennemlített egyezmény folytán szintén beszünttetett.

Debreczen, 1891. július 28.

Kunz József és Társa

BUDAPEST DEBRECZEN, N.-VÁRAD

Kistemplom-bazár.**Francia batist**

előnyös bevásárlás folytán, rendkívül olcsó **leszállított** áron.

Kiházásítási kelengye

teljes kiállítással.

Vászon, kész fehérenemű, divat-rövidáru butor-szövet, szőnyeg, függöny, ágy és asztalterítő, paplan és matrác-raktár dus választékban, jutányosan szabott árak mellett.

Lynoleum (parafa szőnyeg)

bizományi raktár gyári áron.

Pike, trico, plüs**NYÁRI PAPANOK**

328 és mindenféle 10

fürdő cikkek.**Bankbizományi üzlet.****UJLAKI és HIRTENSTEIN**BUDAPEST,
V., NÁDOR-UTCZA 9.

ajánlkozik tőzsdei műveleteknek a bel- és külföldi tőzsdéken való lelkiismeretes teljesítésére.

Fedezet, kötésenként 25 drb részvény után 250 frt készpénzben vagy értékpapírokban.

A tőzsdeszerű jutalékon kívül semminemű díj nem számítatik. 374. 2—2.

Budapesti lóversenyek

1891. augusztus 9., 11., 13., 15., 16., 18., 20. és 23.

Kezdetük mindig délután 3 órakor.

9., 13., 16., 20. és 23-án

este 7 ó. 40 p.-kor külön villámvonat indul Bécsbe.

370 — **Ára 20 frt.** — 5—2**BELÉPTI-JEGYEK:**

I. oszt. (Passepartout)uraknak 8 napra 32 frt, 1 napra 5 frt.
» » » hölgyeknek 8 » 16 » 1 » 3 frt.
» » » katonatiszti 8 » 16 » 1 » 3 frt.
II. oszt. urak vagy hölgyeknek . . . . . 1 frt.
Állóhely a versenypálya közepén . . . . . 30 kr.

A külön elkerített fogadási helyre (a bookmakerek körébe) belépti-jegy **mind a 8 napra 17 frt.**
A totalisateurökhöz azonban mint eddig, ugy ezután is szabadon léphetni. Lövonatu vasutak és omnibuszok egész a helyszinig közlekednek. **Katonai ene és frissítő-helyek minden osztálynál.**

Kiadó és eladó föld.

A sámsoni országot mellett levő újosztású földön 80 cat. hold föld, gazdasági épületekkel ellátva 1891. szeptember hótól kezdve több évre haszonbérbe kiadó vagy örök áron eladó. Értekezhetni erről a tulajdonos **Erdélyi Ferenczel**, Miklós-utca 1925. 355 4—4

Gyenes Lajos

női divat és rövidáru raktára

Debreczen, főtér, városház-épület.

Ajánlj:

női ruha szöveteket

és díszeket.

Jó mosó toile és satinokat**NAPERNYŐKET**

Francia, Hauschild és Harlandi

kötő és himző pamutokat**Jó szabású fűzőket.**

Mintákat kívánatra bérmentve küld.

Női ruhák elkészíttetését saját szöve-
teimből elvállalom. 5**Uj temetkezési intézet!****DANKÓ MIHÁLY**

ujjonnan berendezett

temetkezési intézete

DEBRECZENBEN,

Czepléd-utca 2155. szám alatt, a gyógyszerházzal szemben.

Becses tudomására hozom, miszerint: a nagyérdemű közönség elismerő bizalmánál fogva üzletemet fokozatosan oda fejlesztettem, hogy a temetkezéshez megkívántató

éroz, fa és mindennemű behuzott, egyszerű és diszes koporsók, hallotti kellékek, gyászokcsik, legszebb kivitelben,

a gyászoló felek igényeihez mért

tisztességes olcsó árért

szolgáltatnak ki. Főtörekvésem leendő mindig a szolid verseny beartása mellett a szigorú pontosság és figyelem.

Elvállalok mindennemű temetések rendezését, helyben, mint vidéken. — Hullaszállítás minden irányban.

Ércz, mű, és élővirág koszorúk előállítását szalag felirással — vagy a nélkül — a kor kívánalmaihoz mért olcsó árért.

Kérve a n. é. közönség pártfogó támogatását, hogy a szomorodott felek igényeit továbbra is méltányosan elégíthessem ki.

Debreczen, 1891. Junius hó.

Kiváló tisztelettel:

DANKÓ MIHÁLY

A „DEBRECEZEN” NYOMDA RÉSZV. TÁRSASÁG

NYOMDÁJA

(Nagy-uj utca 1702. sz. Konrád-házban)

teljes új berendezéssel,

elvált mindennemű nyomtatványokat, u. m. folyóiratok, számlák, körlevelek, gyászjelentések, bái- és lakadalmi meghívókat és tánczrendeket

kereskedelmi-, ügyvédi- és közösségi nyomtatványokat stb

a legizlésebb *kiáltáson és jutányos árak mellett.*

Vidéki megrendelések **Erdélyi István** nyomdai művezető nevére czimzendők.

Új vállalatunkat, hol északkeleti Magyarország legregibb és legelrettelbb politikai napilapja a

„DEBRECEZEN”,

a szintén elterjedt **„DEBRECEZENI HIRADÓ”** és a **„JOGI HETILAP”** is nyomatik, ajánljuk a helybeli és vidéki közönség szives pártfogásába. —

Hirdetések a Debrecezen cz. lapban a legjutányosabb árakon közölhetnek.

Bíróségi nyomtatványok készletben vannak.